Kütləvi iştirak, böyük ictimai maraq, peşəkar təşkilatçılıq

"COP29-da uyğunlaşma ilə bağlı çox yaxşı layihələr var idi"

"COP29-a Aral dənizinə uyğunlaşma üzrə qlobal məqsədi müzakirə, eyni zamanda itki və zərərlə bağlı bir çox sessiyada iştirak etmək üçün gəlmişəm".

Bu sözləri AZƏRTAC-a açıqlamasında Banqkokda yerləşən Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Asiya və Sakit Okean regionu üzrə iqtisadi və sosial komissiyasının fəlakət riskinin azaldılması üzrə rəhbəri Sanjay Srivastava söyləyib. O, iştirak etdiyi sessiyaları son dərəcə qənaətbəxş hesab edib: "COP29-da uyğunlaşma ilə bağlı çox yaxşı layihələr var idi. Konfrans yumşaldılma və uyğunlaşmanı bir araya gətirdi. Bu, COP29 konfransının unikallığıdır".

"COP29-la bağlı xəbərləri AZƏRTAC-dan izləyirəm"

"Mən Bolqarıstan milli xəbər agentliyinin baş redaktoruyam. Bu, iqtisadiyyat departamentindən bir həmkarımla birlikdə işıqlandırdığım ikinci COP tədbiridir.

Bakı məni özünə heyran etdi. Konfransın keçirildiyi məkan inanılmazdır".

Bu sözləri Bolqarıstan milli xəbər agentliyinin (BTA) baş redaktoru Antoaneta Markova deyib.

"Konfransın gözlədiyimiz nəticələrindən çox şey asılıdır. Bakıdan Braziliyaya köçəcək məsələlər olacaq, amma xeyli irəliləyişlərin də əldə olunacağına inanıram. Dünya ölkələri birlikdə hərəkət etməlidir.

Biz jurnalistlər xaricə səyahət edəndə və tərəfdaş təşkilatlardan həmkarlarımızı görəndə çox sevinirik. Neçə gündür COP29-la bağlı xəbərləri sizin xəbər agentliyinizdən - AZƏRTAC-dan izləyirəm", - deyə bolqarıstanlı jurnalist qeyd edib.

"COP29-da müsbət qərarlar veriləcəyinə inanıram"

"İqlim dəyişikliyi müzakirələrində iştirak etmək üçün Maldiv adalarından gəlmişik. Azərbaycan COP29-un hazırlanmasına xüsusi səy göstərib.

Buradakı xidmətlər, hər şey mükəmməl şəkildə qurulub. Buna görə də Azərbaycan dövlətinə öz təşəkkürümü bildirirəm".

Bu sözləri Maldiv adalarının Ətraf Mühit və Enerji Nazirliyinin İqlim dəyişikliyi departamentinin direktoru Ali Shareef deyib.

COP29-da iştirak etməyinin əsas məqsədinin iqlim maliyyəsi olduğunu deyən departament direktoru müsbət qərarların veriləcəyinə inandığını bildirib.

"COP29-da yumşaldılma və uyğunlaşma ilə bağlı bir çox istiqamətdə yekunlaşacağına ümid etdiyimiz başqa elementlər də var, lakin ən əsası maliyyədir", - deyə o əlavə edib.

"COP29-un inkişaf etməkdə olan ölkələrin öhdəliklərini yerinə yetirəcəyinə ümid edirik"

"COP29-da inkişaf etməkdə olan ölkələrin öhdəliklərini yerinə yetirəcəyinə ümid edirik". Bu sözləri Qvineyanın Ətraf Mühit və Davamlı İnkişaf Nazirliyinin rəsmisi Kadyatu Daleyn Diallo deyib.

O, Bakıda COP-un təşkilatçılığına çox heyran qaldığını bildirib: "Həqiqətən, təşkilatçılıq mükəmməldir. Düzgün istiqamətləri göstərmək üçün kifayət qədər insan cəlb edilib. Hər şey yaxşı qaydada təşkil olunub. Biz bunu bəyəndik, şəhər təmizdir, əhali qonaqpərvərdir. Bir sözlə, hər şey çox gözəldir".

Diallo COP29-dan gözləntilərini də açıqlayıb: "Mənim gözləntilərim əksər Afrika ölkələrinin gözləntiləri kimidir. Biz iqlim dəyişikliyi nəticəsində yaranan itkilər və zərərlər üçün çoxlu maliyyə vəsaiti əldə etməyi ümid edirik".

"Asiya və Avropa arasında körpü olan Azərbaycanın inkişaf etmiş mədəniyyəti var"

"Biz COP29-da iştirak edərək icmalarımıza iqlim dəyişikliyinə uyğunlaşmaqda kömək edəcək dəstəklər axtarırıq. Eyni zamanda bu prosesdə bizə nəyin kömək edə biləcəyini öyrənirik. Bu sahədə ən kritik məsələlərdən biri iqlim dəyişikliyindən təsirlənən inkişaf etməkdə olan ölkələr üçün maliyyə dəstəyinin təmin edilməsidir".

Bu sözləri COP29 iştirakçısı, Afrika Kənd Təsərrüfatı Texnologiyası Fondunun nümayəndəsi Vitumbiko Chinoko deyib.

O vurğulayıb ki, Afrika Kənd Təsərrüfatı Texnologiyası Fondu 24 ölkədə fəaliyyət göstərir. "Ölkəmizdə iqlim dəyişikliyinin təsirləri nəticəsində biomüxtəlifliyin pozulması, torpaqla bağlı problemlər və məhsuldarlığın aşağı düşməsi müşahidə olunur. Torpağın münbitliyinin pisləşməsi məhsuldarlığımıza və iqtisadiyyatımıza ciddi şəkildə mənfi təsir edir", - deyə o bildirib.

Vitumbiko Chinoko ilk dəfə Azərbaycana səfər etdiyini vurğulayaraq ölkəmiz haqqında təəssüratlarını bölüşüb: "Ölkəniz haqqında əvvəllər məlumatsız olsam da, Azərbaycanı çox bəyəndim. Asiya və Avropa arasında körpü olan bu ölkənin inkişaf etmiş mədəniyyəti, dadlı yeməkləri, mehriban insanları və zəhmətkeş könüllüləri var".

"Bakı COP29-da innovativ rəqəmsal platforma təqdim edib"

"Heyrətamiz təşkilatçılıq, hər şey düşünülüb - rahat logistika, qonaqpərvərlik. Həm də çox vacibdir ki, bu, resursları paylaşa, əlaqələr mübadiləsi edə, ən yaxşı təcrübələri bölüşə biləcəyiniz yaxşı düşünülmüş rəqəmsal platformadır. Mənə elə gəlir ki, bu, xüsusi olaraq məhz COP29-da tətbiq edilən belə innovativ həllərdən biridir".

Bu barədə COP29-da iştirak edən Rusiyanın "RUSAL" şirkətinin İdarə Heyətinin üzvü, davamlı inkişaf üzrə direktoru Yelena Myakotnikova deyib.

"Bütün əvvəlki COP-larda çoxlu şoular və tətillər olmuşdu. COP29 isə praktiklik tələbi ilə keçirildi. Çoxlu sayda görüş oldu. Mənə elə gəlir ki, iqlim gündəmində qarşılıqlı fəaliyyət baxımından yeni bir qapı açılıb. Biz şirkət olaraq 2007-ci ildən iqlim gündəmi ilə məşğul oluruq. Ən böyük alüminium istehsalçılarından biriyik. Bizim aşağı karbon izi olan "Elao" alüminiumun payına qlobal tədarükün təxminən üçdə biri düşür. Bu gün məhz aşağı karbonlu məhsullara böyük ehtiyac var.

Eyni zamanda biz iqlim layihələrini həyata keçiririk. Texnoloji həllərimiz, texnoloji iqlim layihələrimiz də var, çünki biz daim enerji səmərəliliyinin artırılması və karbonsuzlaşdırmanın artırılması üzərində işləyirik", - deyə Yelena Myakotnikova sözünü yekunlaşdırıb.

"İqlim böhranı fəlakətli nəticələrə gətirib çıxara bilər"

"Dövlətlərin ətraf mühitin mühafizəsi prinsiplərinə zidd olaraq iqtisadiyyatı inkişaf etdirmək cəhdləri bütün bəşəriyyət üçün fəlakətli nəticələrə gətirib çıxara bilər".

Bu fikri tanınmış türkiyəli ekspert, iqtisadiyyata dair 26 kitabın müəllifi, elmlər doktoru Mahfi Eğilmez söyləyib.

BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının Bakıda keçirilən 29-cu sessiyasının (COP29) əhəmiyyətini şərh edən iqtisadçı dünya iqtisadiyyatının aktiv artım templərinə diqqət çəkərək qeyd edib ki, təkcə son 23 il ərzində qlobal ÜDM həcmi üç dəfə artaraq 105,4 trilyon dollar həddinə çatıb.

"Resurslardan səmərəsiz istifadə edilməsi və ətraf mühitə nəzarətsiz emissiyalar təbiət və bəşəriyyət üçün zərərlidir. Qlobal temperaturun artması səhralaşma, meşə sahəsinin azalması, buzlaqların əriməsi, quraqlıq, anomal temperatur rejimləri və biomüxtəlifliyin azalması ilə əlaqələndirilir", - deyə ekspert sadalayaraq, ekoloji addımların inkişaf etməkdə olan ölkələrdə çox vaxt qeyri-populyar olduğunu etiraf edib.

Eğilmez bu gün atmosferə atılan istixana qazlarının ən azı yarısının Şimal yarımkürəsi ölkələri, xüsusilə Çin, ABŞ, Avropa ölkələri və Hindistanın payına düşdüyünü qeyd edib.

Onun sözlərinə görə, Türkiyə atmosferin istixana qazları ilə çirklənməsinə görə dünyanın 20 ölkəsindən, coğrafi mövqeyinə görə isə bu ölkə iqlim dəyişikliyinin təsirlərinə ən çox məruz qalan ölkələrdən biridir.

Elmlər doktoru alimlərin iqlim dəyişikliyinin mənfi nəticələrini ilk növbədə Türkiyənin Aralıq dənizi regionunun, eləcə də Şərqi və Cənub-Şərqi Anadolu bölgəsinin sakinlərinin hiss edəcəyi ilə bağlı hesablamalarına diqqət çəkib.

Ekspert dünya birliyinin iqlim sektorunda birgə addımlarının vacibliyini qeyd edərək, bir sıra dövlətlərin hələ də Paris Sazişinin iştirakçısı olmadığını diqqətə çatdırıb. "Bu saziş hələ də İran, İraq, Liviya və Yəmən tərəfindən dəstəklənməyib. Bu dövlətlər arasında Türkiyə kimi havanın çirkləndirilməsinə görə TOP 20 dövlət arasında yer alan İran xüsusilə əhəmiyyətlidir.

Eyni zamanda o, ABŞ-nin iqlim gündəminin təşviqində xüsusi rolunu qeyd edib. İqtisadçı hesab edir ki, Prezident Donald Trampın ikinci prezidentlik dövründə ABŞ yenidən Paris Sazişindən çıxsa, razılaşmaların onsuz da çətin olan icrası daha da çətinləşəcək.

Eğilmez əmin olduğunu bildirib ki, ətraf mühit problemləri o qədər əhəmiyyətli və miqyaslıdır ki, bu məsələni siyasətçilərin vicdanına buraxmaq olmaz. İctimaiyyət, sadə vətəndaşlar böhranın həllinə cəlb edilməlidirlər.

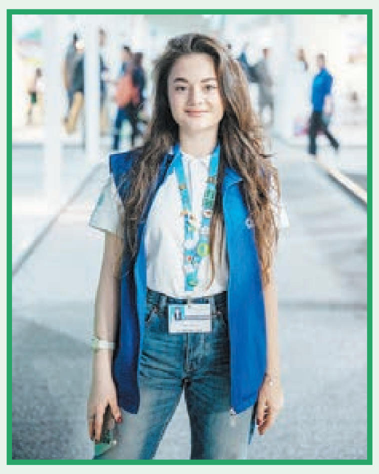

COP29 Baku Azerbaijan

Kütləvi iştirak, böyük ictimai maraq, peşəkar təşkilatçılıq

"COP29-dakı müzakirələr Qanada iqlim dəyişikliyinin fəsadları ilə mübarizəyə kömək edəcək"

"Mən Qanadanam və COP29-a müşahidəçi kimi gəlmişəm". Bunu AZƏRTAC-a müsahibəsində Qana nümayəndə heyətinin üzvü Endryu Addae deyib.

O bildirib ki, təmsil etdiyi ölkə iqlim böhranını yaşayır. Hesab edir ki, COP29-dakı müzakirələr Qananın üzləşdiyi iqlim dəyişikliyinin fəsadları ilə mübarizə aparılmasına kömək edəcək.

"Azərbaycanı çox bəyəndim. Sakit, sülhsevər ölkədir. Xüsusilə qonaqpərvərliyi çox xoşuma gəldi. Tullantıların azaldılması, ağacların əkilməsi ilə bağlı danışıqlardan məmnun qaldım. Ağacların əkilməsi insan həyatı üçün çox önəmlidir".

"COP29-da bəzi liderlər "ağıllı şəhər" layihələrindən danışdılar, bu, yaxşı fikirdir"

"Həqiqətən iqlim dəyişikliyi qarşılaşdığımız vacib qlobal problemdir. COP29 ərzində iqlim keçidiylə mübarizə mövzusunda olan müzakirələri dinlədim. Bəzi liderlər "ağıllı şəhər" layihələrindən danışdılar. Bu, həqiqətən də, yaxşı fikirdir. Biz bu layihələri həyata keçirməliyik".

Bu sözləri COP29-a gələn çinli müşahidəçi Shuhan Xie deyib.

"İlk dəfədir COP-da iştirak edirəm. Azərbayacana ilk dəfə gəlirəm və düzünü desəm, buranı görəndə çox təəccübləndim. Bakı gözəl və heyrətamizdir. İnsanları çox səmimi və mehribandırlar", - deyə o qeyd edib.

"COP29-un transformativ bir konfrans olacağını düşünürəm"

"COP29 konfransı ümumilikdə yüksək səviyyədə təşkil olunub və çox səmərəli keçir. Konfrans sərbəst şəkildə davam edir. Biz təşkilat olaraq fəal iştirak etmişik, müzakirələrdə yer almışıq. Ümumiyyətlə, tərəflər arasında razılaşmaların əldə olunması üçün müzakirələr davam edir. Mənim ümumi gözləntim budur ki, bu iqlim konfransı əsaslı və dərin bir dəyişikliyə səbəb olacaq, yəni transformativ bir COP olacaq".

Bu sözləri COP29 çərçivəsində ölkəmizə gələn Nigeriyada fəaliyyət göstərən "Davamlı Ətraf Mühit, Qida və Kənd Təsərrüfatı Təşəbbüsü" Təşkilatının nümayəndəsi Jacob Aderibigbe söyləyib.

Bu konfransın yalnız toplantı formatında keçməməsinin əhəmiyyətini vurğulayan nigeriyalı qonaq əlavə edib: "Azərbaycanın evsahibliyi etdiyi bu tədbir təkcə bir araya gəlmək üçün deyil, həm də planetin xeyrinə mühüm qərarların qəbul olunması üçün bir platformadır. Bu, kainatın gələcəyi ilə bağlıdır, yalnız danışıq deyil, konkret addımlardır, resursların səfərbər edilməsidir. İqlim dəyişikliyi bütün cəmiyyətin problemidir və həlli də bütün cəmiyyətin birgə iştirakı ilə mümkündür. Mən danışıqların nəticə verməsini, əsas iştirakçıların düzgün qərarlar qəbul etməsini gözləyirəm".

J.Aderibigbe iqlim dəyişikliyinin Nigeriyada yaratdığı problemlərə də toxunub. Onun sözlərinə görə, ölkə ərazisində iqlim dəyişiklikləri müxtəlif formalarda özünü göstərir: "Nigeriyada iqlim dəyişikliyi müxtəlif sahələrə böyük təsir göstərir. Şimalda quraqlıqların artması, cənubda isə daşqınların çoxalması kimi problemlər yaşanır. Məsələn, cənubda güclü yağışlar nəticəsində bir çox ev su altında qalır. Hava şəraitini əvvəlcədən proqnozlaşdırmaq mümkün deyil. Bu da məhsuldarlığın azalmasına və bəzi bölgələrdə ərzaq çatışmazlığına səbəb olur. İqlim dəyişikliyi təkcə ətraf mühit deyil, həm də sosial problemlərə səbəb olur. Şimalda quraqlıq səbəbindən maldarlıqla məşğul olan çobanlar cənuba köç edirlər. Bu isə fermerlərlə çobanlar arasında toqquşmalara səbəb olur. Bu vəziyyət həm ərzaq təhlükəsizliyini, həm də sosial stabilliyi təhdid edir".

Nigeriyalı nümayəndə bu problemlərin həlli üçün təcili addımlar atılmasının vacibliyini vurğulayaraq əlavə edib: "Biz Azərbaycana səslərini dünyaya çatdıra bilməyən insanların, icmaların səsi olmaq üçün gəlmişik. Artıq gözləmək vaxtı deyil, hərəkət etmək vaxtıdır. COP29-da iştirak edən nümayəndələr konkret qərarlar qəbul etməli və real həllər tapmalıdırlar".

"Türkiyə iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə daha iddialı planlar elan etməlidir"

"Türkiyənin Bakıda elan etdiyi uzunmüddətli İqlim Dəyişikliyi Strategiyası ölkənin bu sahədəki potensialından istifadə etmək üçün yetərli deyil".

Bu sözləri jurnalistlərə Türkiyənin "Ekosfera" dərnəyinin İdarə Heyətinin üzvü Özgür Gürbüz BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası (COP29) çərçivəsində Türkiyə hakimiyyətinin iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə planlarını şərh edərkən deyib.

Onun sözlərinə görə, rəsmi Ankaranın planları bərpaolunan enerji mənbələrinin (RES) gücünü artırmağa yönəlsə də, qazıntı yanacaqlarından imtina üçün dəqiq qrafiki nəzərdə tutmur.

"Ölkəmiz bərpaolunan enerji mənbələrinin və nüvə enerjisinin potensialından istifadəni artırmağa hazır olduğunu bəyan edir, eyni zamanda qaz və kömür elektrik stansiyalarının fəaliyyətini davam etdirir. Bunun heç bir rasional izahı yoxdur. Əslində, ekoloji problemlər davam edəcək, enerji xərcləri isə artacaq", - deyə Ö.Gürbüz bildirib.

O qeyd edib ki, Avropada hələ də kömürlə işləyən elektrik stansiyaları olan cəmi 5 ölkə qalıb ki, onlardan biri də Türkiyədir. Ekspert hesab edir ki, Ankaranın kömür elektrik stansiyalarının bağlanması ilə bağlı konkret tarixləri açıqlamasının vaxtı çatıb.

"Ekosfera" dərnəyinin nümayəndəsinin sözlərinə görə, Türkiyənin 2053-cü ilə qədər atmosferə zərərli emissiyaları sıfıra endirmək məqsədinə nail olmaq üçün qazıntı yanacaqları istehlakını minimuma endirməsi mütləqdir: "COP29-da elan edilmiş strategiyada nəqliyyat sektorunun inkişafı planları kontekstində də ziddiyyətlər var. Türkiyə hökuməti dəmir yolu şəbəkəsinin genişləndirilməsini prioritet adlandırır, amma avtomobil yolları və hava nəqliyyatı mövzusuna məhəl qoymur".

Ö.Gürbüz diqqətə çatdırıb ki, bu günə qədər dünya ölkələrinin yalnız kiçik bir hissəsi istixana qazı emissiyalarını azaltmaq üçün iddialı hədəflər açıqlayıb. "Dünya ölkələri üçün NDCs-lərin (Milli Müəyyən Edilmiş Töhfələr) yaxşı nümunəsi Böyük Britaniya hökuməti tərəfindən COP29-un ilk günlərində dərc edilmiş sənəddir. Təəssüf ki, heç də bütün ölkələrin Britaniya kimi yüksək məqsədləri yoxdur. Əgər dövlətlər öz milli hədəflərini yerinə yetirə bilməsələr, bəşəriyyət ən azı 2,7 dərəcə Selsi qlobal istiləşmə ilə üzləşəcək", - deyə ekspert xəbərdarlıq edib.

"Ekosfera"nın nümayəndəsi daha sonra Bakıda iqlim maliyyəsi mövzusunda gedən müzakirələrə diqqət çəkib: "Əsasən inkişaf etmiş ölkələri birləşdirən İƏİT ölkələri iqlim maliyyəsinə töhfə verən ölkələrin siyahısının genişləndirilməsinin tərəfdarıdır. Digər mühüm müzakirə mövzusu maliyyələşdirmə mexanizmləridir. İnkişaf etməkdə olan dövlətlər bu vəsaitlərin kreditlər deyil, qrantlar və digər dəstək növləri şəklində ayrılmasının tərəfdarıdırlar ki, bu da dövlətlərin borc yükünün artmamasına səbəb olacaq".

O, kiçik adalara və inkişaf etməmiş dövlətlərə kömək etməyə hazır olduqlarını bəyan edən Avropa İttifaqını misal çəkib və qeyd edib ki, bir çox inkişaf etməkdə olan ölkə, o cümlədən Türkiyə iqlim maliyyəsi resurslarına maksimum çıxış əldə etməyə çalışır.

Ekpert eyni zamanda inkişaf etməkdə olan ölkələrin 2030-cu ilə qədər iqlim məqsədləri üçün hər il ən azı 1,3 trilyon dollar ayrılmasını tələb etdiyinə diqqət çəkib: "Bu günə qədər müzakirə edilən "iqlim maliyyəsi"nin həcminin 100 milyard dollarla məhdudlaşdığını nəzərə alsaq, tələblər arasındakı fərq kifayət qədər əhəmiyyətlidir. Lakin bu o demək deyil ki, dünyada belə fondlar yoxdur. Təkcə ötən il dünyada silahlanmaya 2,4 trilyon dollar xərclənib".

Onun fikrincə, əgər bu gün bəşəriyyət silaha vəsait xərcləməkdən və mədən yanacaqları ilə bağlı sənayelərin təşviqindən imtina edərsə, o zaman çoxlu iqlim maliyyəsi mənbələri olacaq.

"COP29 çərçivəsində tərəflərin vacib razılaşmalara nail olacağına ümidvaram"

"COP29 konfransı mükəmməl təşkil olunub və özümü burada çox rahat hiss edirəm. Konfrans ümumilikdə çox səmərəli keçir. Azərbaycan xalqının qonaqpərvərliyindən isə olduqca məmnunam".

Bu sözləri COP29 çərçivəsində ölkəmizə gələn qambiyalı nümayəndə Momodou Ceesay söyləyib.

Onun sözlərinə görə, bəzi məsələlərdə hələlik razılıqlar əldə olunmasa da, belə beynəlxalq platformaların əsas məqsədi iştirakçıların bir-biri ilə dialoq qurması və fikirlərini bölüşməsi üçün imkan yaratmaqdır.

M.Ceesay Qərbi Afrikada yerləşən və əhalisi 2.4 milyona çatan Qambiyanın iqlim dəyişikliklərinə qarşı xüsusilə həssas olduğunu bildirib: "Ölkəmizin zəif infrastruktura malik olması ekstremal iqlim hadisələrinin təsirini artırır. Qambiyada meşələrin qırılması, meşə yanğınları və digər təbii fəlakətlər yerli əhalinin gündəlik həyatına ciddi təsir göstərir. Bu problemlərin həlli üçün Qambiya hökuməti ciddi səylər göstərir".

Qambiyalı qonaq COP29 çərçivəsində tərəflərin vacib razılaşmalara nail olacağına ümid etdiyini bildirib. Onun fikrincə, iqlim dəyişiklikləri ilə mübarizə bütün ölkələrin birgə öhdəliyidir və bu mübarizədə inkişaf etmiş dövlətlərin də üzərinə böyük məsuliyyət düşür.

COP29 Baku Azerbaijan